

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Lib. XXXII. Caput.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

A
JOANNIS PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORUM

LIBER XXXII.

DE IIS QUÆ PER CAPUT
SIGNIFICANTUR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD JACOBUM FUGGERUM.

B
PRINCIPIUM. CAP. I.

P Ræcipuum quidem Capitis hieroglyphicum apud omnes fuit, ut ex eo principium intelli-
geretur, id vel frequentissimus authorum usus, vel nominis ipsius indicat originatio: si-
quidem ita vocatum ait Varro, quod ab eo capiunt initium, & sensus & nervi. Vel quoti-
dianus sermo aperte declarat, dum aliquem esse huic vel illi rei caput dicimus, dum à
capite aliquid exordiri, dum in proverbis, pisce à capite primum putere, Græci dicunt, cum ma-
lorum publicorum & privatorum causam in Reipublica vel familiae cujusquam principe consistere
profidentur: ad id Platonice scilicet intuentes, tales esse cives, quales qui primatum inter eos
obtinent. Et Cicero, caput esse ad beate vivendum securitatem ait. Pro præcipuo vero, ad Appium
Epistol. *An tibi obviam non prædirem? primum Appio Claudio, deinde Imperatori, deinde more ma-*
jorum, deinde quod caput est, amico. Sed quid alienis adeo immoremur, cum nostris abunde uti
possimus? Ipso statim Bibliorum principio, Beresith, Aquila vertit, ἐν κεφαλίδι in capitulo, aperte Vir-
quod caput initium custosque rerum sit, vulgata editio fecit, *In principio*, quod hieroglyphici esset
interpretamentum. Alii dixerunt, in capite, in Filio: nam mundus per ipsum factus est. Quod
vero in Esaiæ visione habetur de Seraphim duobus, qui senis singuli alis præditi, binis ca-
put Dei velabant, binis alteris ejusdem pedes obtegebant, per adopertum caput, exordia
Dei incompta esse interpretatur Adamantius, per obtectos vero pedes, novissima non compre-
hendi, sola media in conspicuo esse, opera quippe ejus divinæ indicia providentiæ, cælorum mo-
tus varios, Solis, Lunæ, stellarumque progressus, terræ, maris, & aëris vicissitudines, & quæcumq;
in rerum natura suo sunt ordine disposita: sed enim quæ antea ita fuerint, novit nemo. Ex iis, quæ
sunt, Deum intelligimus: posthæc quæ futura sunt credere quidem possumus, sed scire nequimus.
Unde legas apud concionantem in Divinis literis Regem: *Annunciate mihi primum, & novissima quæ
erunt, & dicam vos esse Deos.*

D
DIVINITAS. CAP. II.

I N Deo sane Caput cum ponimus, id quod in eo constat Divinitatis intelligimus, quæ cuncta scili-
cet præcedit, & cui omnia subiecta sunt, diceret Eucherius. Idem & Hieronymus tradit eo libello,
in quo, quid sit Divinitas, explicat. Tam infano vero cultu Ægyptii caput omne venerabantur, ut à
capitibus & armis brutorum prorsus abstinerent, Divinitati injuriam facere arbitrati, si quis illa efi-
tasset. Platonici tradunt humanum caput ad mundani orbis similitudinem compactum, in eoque
duos animæ divinos circuitus interlocatos, esseq; membrum divinissimum ac reliquorum omnino
princeps: reliqua, ut capiti serviant adjuncta. Caput, ait Hierosolymitanus Hesychius, ut hoc obiter

B b b

adda-

Una cum
quing. sen-
sibus in-
terioribus
& quatuor
exterioribus.
Caput pro-
mente.

addamus, uniuscujusque animalis ratione pollentis Mens dicitur, cujus sedes cerebrum: unde ca-
put, & cuncta quæ adhærent jecori, super altare in holocaustum ponere jubemur: nam & cor & je-
cur concupiscentiæ nostræ impetum, motumque continent. Hinc Paulus nobis bene precatus: *Pa-*
inquit, *Dei, quæ exuperat omnem sensum, eius sediat corda vestra, & intelligentias vestras.* Idem Hefychi-
us huc adnecit illud ex Esaia: *Omne caput languidum, & omne cor marens, a planta pedis usq. ad cer-*
ticem, non est in eo sanitas. quod enim in nobis est rationis, ut dictum, in utroque habitat, & corde
& cerebro. Non decet autem mentem sobriam dividi, sed esse veluti vinculum, quod affectus no-
stros ad sanam rationem adjungat atque devinciat.

DOMINIUM, CAP. III.

τὸ κεφά-
λαιον τῆς
τιραν-
νίδος,
caput &
princeps
tyrannidū.
Lucian. in
Tyranni-
cida.
Artem. l. 1.
sup. 18.

ET quamvis per se caput principatus indicium sit, longe tamen significantius hieroglyphiceque
magis id ostendit, si fascia redimatur, sive ea Corona, sive, ut apud Græcos, Diadema vocetur.
Nam & conjectores eo redimiculo caput insignitum per somnium visum, domini signum autem
mant. Sedenim diademati suus est locus inter vestimenta, ubi reliqua tractamus insignia, nunc de
capite simpliciter verba facimus.

MUNDI MOLES. CAP. IV.

Serapidis simulacrum apud veteres auctores celeberrimum, cœlum habere caput dicebatur. *Ar-*
de Eustathius erudite. Iliad. veteres ait cœlum pro capite accepisse, atque ita Pallas de cœlo de-
scendit, incitatioem Achillis iram compressura. Sed quoniam multa super eo toto opere dicenda
sunt, quod id sibi numen Ægyptii pro rerum natura confinxere, non importunum fuerit loco hoc
totam hieroglyphicam ejus effigiem, per quam mundi totius moles indicatur, semel eo modo de-
scribere, quo exhibita est ab oraculo, quod ut fertur, ipse de seipso in Nicocreontis Cyprii regis
gratiam his carminibus enunciauit:

Εἰμὶ θεὸς τοῦ δέμασι οἴον, καὶ ὡ εἶπω
ἔργου κόσμου κεφαλὴ, γαστήρ ἢ γαλακτα,
Γαῖα δέ μοι πόδες εἶσι, τὰ δὲ δατ' ἐν αἰθέρι καί,
ὄμματ' ἀπλανήεις λαμπροῦ φάου ἡελίοιο.

Sed quoniam in Macrobianis aliquot codicibus pro lectione, quæ est τῶ δέμασι, legere est ce-
lūgatiore versu τῶ ἢ μαθεῖν, si cui ea magis arrideat, dicamus:

Sum Deus, ut discas, talis, qualem ipse docebo,
Cælestis mundus caput est, mare venter opacum,
Terni pedes, aures versantur in æthere summo,
Lux, oculi, quam solis habet splendens imago.

Ubi animadvertendum, ventrem pro mari, & vice versa, mare pro ventre etiam apud alios accipi
præfertimque apud conjectores. Nam Hippocrates Cœus horum sententiam secutus, cum a grotto
qui per nocturnam imaginem mare perturbatum viderit, morbo ventris tentari conjicit, idque muni-
me contemptui habendum iudicat, qui adhibitis remediis, quo nutricatu is curandus sit, statim do-
cet. Quin apud nos etiam in sacris literis aliquid in hanc sententiam de Deo legere est. Nam, ut Cy-
prianus ait, mali demones ita per fabulas ea depravabant, quæ manifestissimis passim verbis in Divi-
nis literis explicantur, ut illud in hanc sententiam apud Esaiam 66. *Quam mihi sedem adificabitis? aut*
tellectu accipiendum, videris apud Adamantium super Genesim, homilia prima. Apud Hieremiam
22. *Nonne calum & ternam ego impleo?* Et Prov. 15. *In omni loco oculi Dei speculantur bonos & malos.*
Hinc Cyprianus idē, in abditis & secretis vel semotis locis, in cubiculis etiam ipsis orandum monet,
idque magis fidei convenire. ut sciamus Deum ubiq. esse præsentem, at dire omnes, & videre, & ma-
jestatis suæ plenitudine in audita quæque & occulta penetrare. Cum ita veteres per Serapin univer-
sam mundi molem, & ipsa rerum principia intelligerent, certatim cum templis magnificentissimis
honestarunt, cujusmodi ea fuerunt, quæ in Memphis & in Alexandria celebrantur. Pausanias Athenis
etiam templum Serapidis fuisse narrat, Ptolomæi in gratiam structum, Invaserat autem Ptolomæi

Quin etiam
tres in Deo
vera perso-
nas, juxta
oculum,
quod perhi-
betur. *Thu-*
lidi *Ægy-*
ptiorum re-
gi renūci-
atum. Sed
hoc super-
stitiosorum
commentu
depravavit.

A **magnum** Lagi superstitio ex dæmonis apparitione, qui iusserat, ut apud Eustathium est, mitti navem, que appulit Phocidi, & accepto inde oraculo Sinopen accessit, indeque Jovis Serapidis simulachrum transtulit, quod quidem cujusnam esset materiæ discerni non poterat: nempe ut chaos ipsum, cujus symbolum erat, præ se ferret. Et quod illi simulacrum in templo Alexandria ita vastum erectum est, ut dextra unum parietem, alterum læva perfringeret, ex omnibus metallorum lignorumque generibus compositum ferebatur, ut nihil non complecteretur: quod terra vel proferat, vel intra viscera abditum occultarit.

Ue & apud Spartanos, Messenos, Boeotios.

LOCUPLETATIO. CAP. V.

EA autem potissimum de causa Serapis in cultu erat, quod persuasum mortalibus fuit, inde locupletiores divitiis obvenire. Ait enim Pfellus, dæmonas nobis sæpe divitiis polliceri. Porphyrius magnorum dæmonum principes Sarapin & Proserpinam agnoscit. Nam omnino qui apud Aegyptios Serapis, apud Græcos Pluto est. Pluto idem qui Divitiarum Deus. Hinc avarissima meretrix apud Catullum sollicita est, ut ad Serapin deferatur, cui preces alleget, divitiis & opes petitura: quod is dæmonum princeps locupletandis supplicibus dare operam, ejus superstitionis errore crederetur, atque ideo gestare calathum, de quo paulo post plura, unde bona hæc liberalissime depromerentur, nunc pauca hæc pro re sufficiat attigisse.

Plato h. v. Cratyl. To δὲ πλάττω vos ὀνομαζέμεν κατὰ τὴν τὴν πλάττω δόσιν.

LUCRUM. CAP. VI.

ESt & lucri signum caput, verum id apud conjectores: illi enim capitis magnitudinem insolitam, per nocturnam imaginem oblatam, divitiarum accessionem significare tradunt; propterea quod vulgo numi, ut apud Artemidorum est, Capita vocantur.

Plutonia vero nomen ob divitiarum largitionem. Idem Lucianus in Timone.

SALUS. CAP. VII.

Receptum etiam est apud omnes, ut caput pro salutis hieroglyphico ponatur, idque in extremo discrimine commendare, id adjuvare, id devovere. Hinc totiens apud Homerum ea loquendi figura, ἐπ' ὀδυσσῆ, κἀδὲν, ἐπ' εὐμοίῳ κἀδὲν. Hinc Tib. Gracchus cum salutem suam populo commendaret, manu capiti superposita ire perrexit in Capitolium, quod illi male vertit, interpretantibus inimicis, eum ei signo diadema sibi deposcere. Tale aliquid apud Aristophanem Acharnanibus legas, dicente Dicaeopoli: *Et si non iusta profatus fuero, manu supra caput imposita, quæque universus approbet populus.* Sed & portenta huic subscribunt significationi, tacta siquidem de cælo Cæsarum æde, capita omnibus statuis simul dederunt, quo quidem ostento præmonstratum est Cæsarum progeniem unacum Nerone ejus gentis ultimo defecturam.

Artem. l. i. cap. 18. Sueton. in Galb. c. 11. Portenta ex manu capilli superposita

DOCTRINA IMPERIOVE PRÆSTANTES.

CAP. VIII.

Antiquum autem fuit institutum eos honore numismatum decorare, qui vel doctrina vel impetrio cæteris antecellerent. Quare Mitylenæi Sapphus imaginem numis impressere, Homerum Chii, auctore Strabone. Horum exemplum secuti Mantuani principes, Maronis sui speciem in numis aliquamdiu expressere, non immerito sibi alumno eo applaudentes, qui Venetiam universam sui nominis celebritate sempiternæ gloriæ commendavit. Plurimum vero Principum imagines proferturati per ejusmodi monumenta innotuere, neque numis tantum, verum etiam gemmis expressæ ut tot statuarum memoriam, quibus non suam tantum similitudinem humano habitu insignem esse voluerunt, verum etiam facies suas diis adscribi, utque ipsi eorum nominibus vocitari se jufferint, prætereamus. Longe illud simplicius, quod Octavianus Augustus numum cudit, in quo singula ex utraque facie capita, atque ea quidem pulcherrime elaborata, eorum alterius inscriptio est, **DIVOS JULIUS**, alterius, **AUGUSTUS DIVI F**, quam quidem inscriptionem multis aliis in monumentis usurpavit, ut in lapidibus, qui ruinarum injuriam effugerunt, passim Romæ legitur; cui ut adblandiretur Maro, Æneidos sexto, Divi eum genus appellavit; in Antiquissimis enim Romanæ Bibliothecæ codicibus habetur, **AUGUSTUS CÆSAR DIVI GENUS**. Idem cum Sphingem repudiasset, qua tabellas signare solitus erat, non sine multorum conviciis, qui ænigmata illum miltitare cavillabantur, Alexandri aliquamdiu imagine signavit, quoad sua demum uti collibuit cū

Ue Domitianus qui se Deum & dominum asserens, statuas aureas, ac argenteas sibi in Capitolio poni volebat. Sueton. in eod. cap. 17. Octavianus Augustus. Sueton. in Augusto cap. 50. Imago Alexandri.

authoritatis jam validissime corroborata, clarissimusque haberetur. Quin ea signare, qui quoque subsecuti principes, perseverarunt.

PROSPERITAS. CAP. IX.

Quod vero pertinet ad Alexandri imaginem, persuasum olim fuit, pervulgata inter homines opinione, illi prospere omnia successura, omnesque ejus actiones adjuvari, qui Alexandrum vel auro vel argento expressum gestaret, adeo ut Macriana familia, quam suo tempore nobilissimam Romae fuisse Trebellius attestatur, Alexandri effigiem consueverit habere quasi familiarem, apud viros quidem in auro vel argento, apud mulieres in reticulis, & dextrocheriis, & in annulis, & in omnium ornamentorum genere. Quin & Antoninus Severi filius Alexandri studiofissimus fuit, cujus imagines cum passim renovasset, mortales, ut huic ejus studio adularentur, statuas aliquot erexere, quae uno corpore facies duas gestarent, Alexandri scilicet & Antonini. Quam quidem superstitionem Chrysofostomus acerrima insecutus increpatione: nam & eo tempore abusus hujusmodi circumligandi aurea Alexandri Macedonis numismata capiti vel pedibus, aut erri nondum potuerant.

DIVINA PROVIDENTIA. CAP. X.

In Theodosii & aliorum, qui eo seculo fuerunt Imperatorum insignibus, in atrio praesidis Theodosios nuncupati argumentum hoc pictum spectabatur, cujus exemplum in quodam ejus militiae ordinum, officiorumque canone descriptum Romae apud Maestros inspexi. Tabula est libris quodam ordine dispositis onusta, quorum nonnulli syllabariis quibusdam notis inscripti sunt, quibus per compendium contentae in eis rationes indicabantur, alii nihil praescriptum habent. Supra tabulam fastigium attollitur, in media cujus facie genii duo latum sustentant orbem, in quo caput inlar humani, cujus ita inscriptio est, DIVINA PROVIDENTIA. In angulis vero tabula, quae descriptos, uti diximus, libros continet, singulis capita singula sunt apposta, quorum superius a dextera inscriptionem circumductam ostendit, VIRTUS, alterum a laeva, SCIENTIA, inferius a dextera, AUMORITAS, quartum a laeva, FELICITAS. Quod quidem, ut puto, innuit rerum omnium gerendarum summam a Deo primum emanare: eumque conciliandum in primis, ut nostra omnia foveantur. Mox necessariam esse virtutem, quippe animosum, aptum, & idoneum esse debere hominem, qui praecleara sit facinora aggressurus. Verum virtutem solam parum prodesse, nisi accellerit & disciplina, cujus scientia eruditi, & tempora & occasiones interno scamus. Sed enim & haec, & illa vix sufficient, nisi & autoritas adjuncta fuerit, qua milites populique sub imperio contineantur, justique non contanter exequantur. Unde legas de Vespasiano, cum esset jam a militibus salutatus Imperator, autoritatem & quasi majestatem quamdam inopinato scilicet, & adhuc novo principi defuisse, quae non prius accesserit, quam e plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure, sedentem pro tribunali pariter adissent, orantes, ut Tranquillus ait, opem valetudinis demonstratam a Serapide per quietem, restitutumque oculos, si inspiciisset: confirmatumque erus, si dignaretur caecum contingere, cumque vix fides esset rem ullo modo successuram, ideoque ne experiri quidem auderet, extremo hortantibus amicis palam pro concione utrumque tentavit, nec eventus defuit, atque ita, quod primum desiderabatur, autoritatem indeptus est. Sed & quarta necessaria est, felicitas quippe: licet enim animis valeas, experientia sis eruditus, autoritateque communis, nisi tibi res feliciter cedat, rure plerumque omnia, & elabi in irritum experieris. Addita hinc & altera tabula cum eisdem libris & librorum notis, & genii in fastigio orbem cum capite sustinentibus, sed angulares circuli affixi adscripta habent nomina singula singuli, VER, AESTAS, AUTUMNUS, HYEMS: ut scilicet admoneamur, diligenter nos animadvertere debere, ut suo quoque tempore agantur, procurenturque.

MUSA. CAP. XI.

Nudum autem mulieris caput, quale Nympharum fingunt, nullis gestaminibus appostis, quae hieroglyphici notitiam afferre solent, sed quod comam habeat nonnumquam ab occipio modo comprehensam, nonnumquam in humeros negligenter diffusam, Diodorus Musae hieroglyphicum esse contendit: cujus dicto standum, cum in hujusmodi rebus indagandis non incuriosus fuerit, tamen nonnumquam sententiam ex vulgo mutuatur.

TER-

TERROR. CAP. XII.

A Mlliebre simulacrum horrida specie fabrefactum apud Corinthios, imago terroris erat: de quo Pausanias lib. II. Atque huc nonnulli tradunt Medusæ caput, quam Domitianus pro peccatore gestare gavissus est, ut sui admirationem apud omnes incuteret. Quamvis non desint, qui factum id ab eo in gratiam Palladis, quam unice coleret, interpretantur. Sedenim de Medusa plenius in Anguim Commentario.

ADVERSARIUS. CAP. XIII.

A Pud Mathematicos faciem invenias collo, ore, oculis, & toto capitis gestu tortuosam, idque contradicentem adversarium significare: cujusmodi simulacrum in decimum Scorpii gradum intulere, eoque supra horizontem ascendente in lucem editum, cervicis fore indomitæ, opinionisque destinata, futurum esse præfagiunt.

ROMA. CAP. XIV.

Mullieris vero caput galeatum in plerisque numis Romanam ostendit, non tantum quia Romani nihil non armis arrogarint, aut quia suam ad Martem originem referre voluerint, quam ut arcanum illud suum de Romæ nomine publicari vetito, peritis quidem rerum patefacere, vulgo vero tenebrosius obscurarent, re ad interpretationem aliam distracta. Gergithius enim auctor minime contemnendus, antiquum Romæ nomen Cephalon fuisse tradit, quæ quidem, tantum alias inter caput elatura esset,

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Sed nos quid solliciti sumus, quibus rationibus Roma sit caput, cum Dominus Deus noster Christus Petro prædixerit, nomen illi Cephas convenire, quem scilicet Romæ principatui destinasset? Alias vero cum eum Petrum nominat, ad Capitolii immobile saxum alludit, ac perinde omnium, non Romanorum tantum, sed quaqua tota terra habitabilis extenderetur, caput futurus esset, quod dictum volui, ut Oecolampadii conversio diligentius expendere, qui cum Theophylactum Latinum faceret, verba illa, *πᾶσις τῆς οἰκουμένης*, videtur prætermisisse.

Rome nomen Cephalon. Virgil. 1. Eclog.

DE BICIPITIO.

CUSTODIA. CAP. XV.

Duo vero humana capita, quorum alterum maris, quod intro aspiceret, alterum scemina, quod extra prospiceret, custodiam significare Ægyptii tradiderunt: propterea quod hieroglyphici hujusmodi beneficio sese à nullo dæmonum infestari posse persuasum habebant: & ut Horus ait, figura hæc fati superque ad tutelam sufficere credebatur, nullis vel literis, vel imprecationibus appositis, quæ infortunium amolirentur.

DIMANES. CAP. XVI.

Invenias plerumque in veterum monumentis capita duo, duabus additis inferne literis D. M. quod DISMANIBUS, hoc est, defunctorum tutelaribus sacrum vel commendatum intelligas. Cæterum, uti dicebamus, Ægyptii id ipsum invenere volentes, & tutelam significantes, nullas addebant literas. Manes vero & superos & inferos, augures dicebant, invocabantque eos ita nuncupatos: quod per omnia ætherea terrenaque manare arbitrabantur.

ANIMADVERSIO SEVERA. CAP. XVII.

Tenedium numum memorat Pollux, ab una cujus parte duo essent capita, ab altera securis culla. Severissima hoc animadversionis signum, ut in armis alibi diximus, habebatur, qua Tenediorum

diorum Rex filium percuti iussit adulterii convictum, lata prius ab eo lege, ut in adulterio deprehensus & femina eodem supplicio securi subicerentur. Quo iudicio cum neq; filio pepercisset, eum eo monumento iussit insigniri. Meminit huius legis etiam Aristoteles in Tenediorum Republica. Et proverbium in acerbos iudices inde factum, *Tenedia securis.*

PRUDENTIA. CAP. XVIII.

Macrob.
Sat. l. 1. c. 7.

Quod vero bicipitium Jani apud Romanos celeberrimum fuit, sunt qui prudentiam solertiamque Regis præ se ferre autument: prudentis enim hominis est præterita noscere, futura vero multo ante prævidere. Hinc illa apud Persium exclamatio, cum hominis nescio cuius prudentiam desideraret.

In eadem ex
Macrob.

O Jani, à tergo quem nulla Ciconia pinxit.

Eodem ferme significato Antervorta Postvortaque, Divinitatis assumptiæ comites colebantur.

ANNUS INIENS. CAP. XIX.

Ovid. lib. 1.
Fastor.

Neque tamen desunt, qui bicipitium hoc ad munus occidendi aperiendique anni referant. Nam & Cyprianus bifrontem eum exprimi scribit, quod in medio constitutus, annum incipientem pariter & recedentem spectare videatur. Quæ vero super hoc Ovidius late describit, apud eum videnda prætereo. Imberbe Jani bicipitium in numo quodam est, ab cuius altera parte quadrigæ sunt, cum Jove fulminante: inscriptio literis fossilibus ROMA, quod nimirum ipsius Reip. sigillum fuerit. Geminus vero Janus utraq; facie barbatus in argento numo est, in quo literæ, L. F. M. F. O. V. R. I. Ab altera parte trophæum est cum flagello & sceptro, cuius apex serpentinus, Roma iuxta, quæ coronam civicam trophæo superimponit.

SATURNI BENEFICIA.

CAP. XX.

Janicos plerosque numos videas capitibus geminis una cer vice contectis, una parte signatos, altera navi. Sunt qui ex hieroglyphicis huiusmodi Saturni beneficia significari tradunt, Janumque eo monumento Saturno gratiam relatam voluisse, qui navi ex Ægypto in Italiam vectus agriculturam commonstravit: nam à fatu illi nomen apud Latinos fuit. De ratico vero huiusmodi numo ita Ovidius:

Lib. 1. Fast.

*Et bona prosperitas puppim signavit in ære,
Hospitis adventum testificata Dei.*

Hunc vero fuisse primum numum cæsum, & à Jano ipso signandi æris morem inventum, plerique memoriæ prodidere. Sed & Cecropis effigies biceps facta, quod linguas duas calleret, Græcam & Ægyptiacam. Porro fama est Athenienses Ægyptiorum colonos fuisse à Sacensi civitate duce Cecrope deductos, ut Nazianzenus in Monodia Basilii.

INCONSTANTIA.

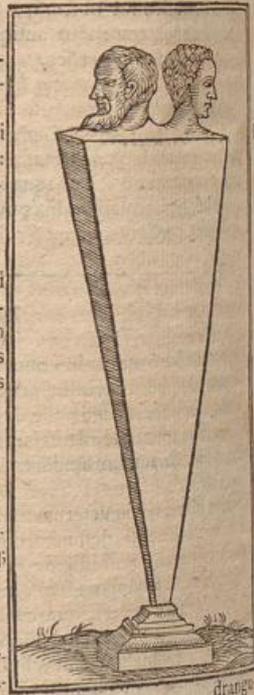
CAP. XXI.

Alioqui Mathematici bicipitium inconstantia hieroglyphicum posuere. Nam tertio supra vigesimum Leonis gradu bicipitis hominis simulachrum oriri consinxere, quod eo ascendente gradu natum, inconstantis ac leviter mutabilis voluntatis atque sententiæ fore præfagiunt.

BENE CONSULTORUM STABILITAS.

CAP. XXII.

Contra vero quos Janos huiusmodi bicipitio insignes plerisque locis videas, sed sine manibus ac sine pedibus, qua-

A drangulari quodam scapo ita præciso, ut ab humeris ubi in quadrum abire incipit deorsum versus magis ac magis angustetur, per hieroglyphicū hoc sunt qui firmitudinem & stabilitatem eorum denotari dicant, quæ sapienter & maturo consilio gerantur. Quod vero manibus & pedibus careant, vim divinam ostendit, cui nihil horum opus, ut quod facere destinavit efficiat: Deus enim simul & Innuis, & totum nutu tremefecit Olympum.

Virgil. Æn. lib. 10. Idem Æn. lib. 1.

Et alter,

— Disto citius tumida æquora placat.

Illa præterea dilatio, quæ sit à basi sursum versus ascendendo, ostendit humana omnia, quo Divinitati propius accedunt, eo augustiora amplioraque fieri. Unde apud Maronem Dido apotheosin sibi, ob res à se præclare gestas pollicita, dicit:

Et nunc magna mei sub terras ibi imago.

Virg. lib. 4. Æneid.

de quo alibi latius.

DE TRICIPITIO. GERYONES. CAP. XXIII.

Geryones quid.

Nempe præ-nice coloris Tricipitem.

Per Tricipitium vero Geryonem in primis significari passim invenias. Quid autem sibi Geryones velint, & utrum historicum an fabulosum fuerit commentum, ut adhuc in ambiguo sit, scriptorum varietas efficit: vulgatio tamen est ea opinio, tres in Hispania fratres unanimi concordia imperium obtinuisse, quos Hercules oppræsserit. Græci, ut ingenio sunt ad comminiscendum nova promptissimo, alia atque alia super Geryone tradiderunt: sed inter eos Hecæteus Geryonem affirmat loca circa Ambraciam & Amphilochos tenuisse, indeq; abactas boves, quæ specie mira reperiantur in ea regione valde herbida, & pascuis latissima. Alii in Euxino ponto urbem τρικερῶν memòrant, cujus principem Geryonem Hercules sustulerit, cùmque boves speciosissimas ejus abigeret, interroganti cujus illæ fuissent, responsum, Geryonæ Tricareni, quod Tricipitis sonat; inde datum locum fabulæ.

HISPANIA. CAP. XXIV.

Sane ut Hispania, quæ tripartito divisa est, per hieroglyphicum Geryonis intelligatur, tum auctoritate plerique, tum Imp. Hadriani tertium Consulis numus ostendit: in quo simulacrum triceps hastæ innixum, quod dubio procul factum, ob Hispaniam peragratam, sive ut originationem suam ostenderet, quod Gaditana esset matre genitus, ut apud Spartianum est.

Imp. Hadriani numus.

LUNA MENSISVE. CAP. XXV.

Interpretes Hesiōdi τρικέφαλον γερουνηα, Lunam significari contendunt: alii tempus præsens, præteritum & futurum: alii triplicem mensis divisionem, quæ ternis apud Græcos denariis dispersitur, apud Latinos in Nonas, Idus, & Calendas dividitur. Græcorum nuncupationes sunt, ἰσημῆν, ἡν δέκα φθίνοντες, quarum nuncupationum ultima, dierum numeri Romano more retrocedunt.

Tricipitem Geryonem

AUXILIARES. CAP. XXVI.

Næque me præterit Plutarchum, in libro de civilibus institutionibus ad Trajanum, asserere Geryonem multis oculis, multis manibus & pedibus præditum ea de causa vulgo dictitatum, quod in negotiis obeundis consilio uno, multorum opera uti consueverit, quod in principe vel alio quopiam cui Reipubl. summa credita sit, commendabile plurimum habetur. Non enim omnia possumus omnes. Idcircoque Pelopidas laudatur, qui legationem initurus, cum se ad dicendum parum idoneum intelligeret, ad jutorem sibi sociumque muneris Epaminondam cooptavit. Sic Nicias cum ad labores tolerandos imbecillo admodum corpore & inexperto esset, Lamachum sibi & robustum & industrium socium accepit. Quod vero ait Plutarchus Geryonem pluribus oculis, manibusq; præditum, eundem.

Quare multis manibus & pedibus præditus Geryon. Virgil. in Pharmaceutria.

præditum eundem & Quadricipitem legas apud Aristophanem, ubi de Lamachō loquitur, *Ἰαμῶν καὶ Τριπέδιλον τετραπίλον.*

SOL. CAP. XXVII.

*ad Serapim
ex Macrob.
in Sat. lib.
1. cap. 20.*

TRiceps quoque Serapidis imago in numismatis quid sibi velit, in brutorum commentariis sparsim attigimus: sed id nunc locupletius explicandum est. Tricipitium est ex tribus animalibus, quorum in medio est Leonis caput, vastum admodum, dextera parte Canis applaudibundi blanditientisque, læva Lupi, superne calathus insidet: quæ species uniuersa, Anguis ambitu complexa est. Qui Solem hinc interpretantur, ex capite Leonis tempus præsens indicari volunt: quod ejus conditio inter præteritum futurumque actu præsentis valida fervensque sit. Præteritum ex Lupi capite conjiciunt, quod animal est admodum obliuiosum, obliuio autem de præterito est. Futurum ex adblandientis Canis effigie, quod est indicium spei, quæ nobis semper adblanditur: spes vero semper de futuro est. Competit vero Soli temporis consideratio. Quid vero sibi velit Serpens, ut Deus sit, ut temporis author, alio commentario satis explicatum est: alibi ostendimus hujusmodi tricipitium prudentiæ convenire. Calathum vero loco hoc ajunt altitudinem sideris commoustrare, vimque refertissimam ac opulentissimam: quia in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore rapiuntur.

JUPITER ÆQUUS. CAP. XXVIII.

Quamvis qui Serapim Jovem esse dicunt, modium ejus capiti superpositum ea de causa figurant, autumant, quod omnia sint æquis distributionibus ab ipso rerum omnium arbitrio moderata.

Virg. Æn. lib. 10. Nam, ut optime Maro, *Rex Jupiter esse omnibus idem.*

DIANA. CAP. XXIX.

ET Diana simulachrum tribus in signe capitibus celebratur, quorum unum Equinum, Caninum alterum, tertium Humanum, sed facie admodum rusticana. Unde Maro:

Æn. lib. 4.
*Vel, ut alii
maluerunt
apri, aut
suis agrestis
ex Orpheo
in Argon.*

Tergeminamq; Hecaten, tria virginis ora Diana,
dixit. Apud Æginetas tamen una tantum facie & unico corpore fingi Hecaten, talemque apud eos, statuum se observasse Pausanias tradit, Alcamenemque primum tria illa simulachra invicem connexa excogitasse. Quid vero sibi velit Equus, Canis & rusticana illa facies in eo simulachro, alibi docuimus.

QUADRIFRONS.
QUATUOR ANNI QUALITATES.
CAP. XXX.

CUR vero Janus quadrifrons plerisque locis informari solitus sit, ea fuit causa, quod illi rerum omnium principia finesque, introitus exitusque dedicati essent: quin & quæ illi templa erigebantur, quadrata specie fiebant. Et mercatorum stationes trapezitarumque mensæ, in ejusmodi Jani habebantur, de quibus apud Horatium:

Epistola 1.

— Hæc Janus summus ab imo Perdocet.
Ad id etiam spectabat ea effigies, ut quatuor anni qualitates indicaret, quas Græci Latiniq; Hecaten

A usitatissimo vocabulo appellarunt. Horatius de Jove: Variis, mundum temperat horis. Et quoniam in horas incidimus, erat apud Megarense Jovis simulachrum, supra cujus caput & Parca & Hora statuta erant, ea de causa, inquit Paulanias, quod fata in Jovis omnino potestate consistant: Horas vero, quippe quae nos Anni tempora dicimus, arbitrio suo disponat. Caeterum quod ad Parcas attinet, Aeschylus Jovem quoque ipsum fato subiectum esse dicit, ita super eo locutus, ἔκταν ἂν ἐξέφυγε τὴν περὶ αὐτῶν. Atque hinc forte Parca illi supra caput insident.

JANI FILIAE IV. CAP. XXXI.

Critolaus tertio τῶν Φαινομένων, Jani simulachrum ideo quadrifrontem figurari dicit, quod filiae ejus quatuor laqueo gulam fregerint. Jani patris desiderio, quem agricolae lapidibus obruissent: ubi de Jano illo loqui videtur, qui Saturni filius perhibetur, qui vino finitimis agricolis communicato, cum ii suavitate illecti plus aequo hausissent, in somnumque prolapsi diu jacuissent, experrecti demum, venenumque sibi propinatum arbitrati, consurrexerunt in Janum, eumque lapidibus oppreserunt. Haec eadem a Plutarcho referuntur.

QUINCUCEPS MANASSES. CAP. XXXII.

Quinis vero frontibus neminem praeter Manassem formatum legi, qui Rex Hebraeorum postquam Prophetam Esaiam sustulit, quincuplici facie statuam sibi posuit, ut longe plura se perspicere indicaret, quam Prophetam, qui Videntes appellabantur.

SEPTICEPS. CAP. XXXIII.

MULTISCIVS.

Mathematici, si Petri Aponensis inventa sumus admittunt, quae unde desumpta sint, quamque antiquum sit argumentum illud, alibi declaravimus, hieroglyphicum septem capitibus insigne, quintodecimo Geminorum gradu statuere: inde significantes, sub eo graduum numero in lucem editum Multiscivum fore: quippe nullum doctrinae genus, artem nullam, nullam denique linguam esse celebrem, quam is non sit optime consecutus, eundem tam publicis quam privatis rebus agendis artificissimum, & inter mortales admirabilem omnino fore pollicentes.

Præsertim forsan in septem artibus liberalibus.

DE COMA. CAP. XXXIV.

Capilli vero cum ad caput pertineant, hieroglyphicis ejus postulant adscribi, qui nimirum in Divinis literis cogitationes, quibus ornatur anima, mensque contegitur, significare feruntur a veneranda antiquitatis Theologis: anima enim ipsa cogitationes generat, perinde ac caput sibi capillos profert, quibus ornatur & obtegatur. Hinc illud, Capillos capitis nostri numerosos esse: cogitatus quippe nostros omnes Deo patefcere. Tondere autem, superfluas & inutiles cogitationes summovere significat: quae nisi tondeantur, vel obcaecant, vel aliquod aliud afferunt impedimentum. Eucherius pilos veterum cogitationum indices esse dicit, ideoque imperatum a Moyse, ut Levitae abradant omnes corporis sui pilos. In Nazaraeis autem non tondere, neque quidem pati, ut eorum caput a novacula tangatur, indicium est, eos cogitatus suos, atque omnem vitae rationem, ita Deo dedicasse, ut nihil in eis superfluum appareat. Nam & qui sacerdotibus mandaverunt, ut barbam nutrent, quod in Nazaraeorum quandam similitudinem olim Concilia pleraque statuerunt: fieri hoc intellexerunt, ut hi dum barbam capillosve vel viderent vel attrectarent suos, sui idem officii recorderentur, cogitatus quippe suos in Deum dirigendos, totum esse sanctum debere sacerdotem, bono semper uti consilio, & in se nihil admittere, quod vel mutare vel summovere sit opus. Quis est hic, dicit aliquis, ut laudem Deo demus? Esto vel nullus, vel quam rarissimus, admonitio tamen

Matth. 10. Capillorum in Sacris hieroglyphicum.

Ccc

haec

hæc sub oculos assidue obseruata proficere aliquid potest, veluti reliqua quoque sacerdotis ornamenta gestaminaque aliquid præ se ferunt singula, quæ per hieroglyphicum quæque suum, hominem integritatis admoneant. At decies in die vel iustum cadere clamitabunt, ideoque tonendum identidem, ut auellendarum cogitationum pravarum memores identidem simus: seducere enim seipsum hominem, qui se sine peccato esse professus fuerit. Atqui sanctius est longeque laudabilius, in eo mentem cogitationemque omnem collocare, ne potius peccemus, quam quotidie peccare, ut emendationis admoneamur. Sedenim quantum ad comam attinet, modum his moribus Gregorius sapientissime præscripsit, qui quarta & vigesima libri primi epistola, capillos ipse quoque in capite ait exteriores cogitationes indicare, & præsentis vitæ curas exprimere: quæ quidem ex negligenti atque torpescente sensu coartæ, quia minus opportune prodeunt, nobis quasi non sentientibus pullulant. Igitur aliis qui præficitur sacerdos, neque prorsus debet sollicitudines exteriores à se projicere, nec illis multum inhærere. Coma itaque nequaquam deglabretur, sed ne immoderatus excrescat, diligenter attondeatur. Quod vero de non abradenda in rotundum facie capillorum, lege prohibitum est, vel, ut Septuaginta reddere *σάσω*, facere more barbarico, quod nonnulli densioris capilli studio faciunt, ob Paganorum instituta nonnulla vetitum putant, apud quos voveri comas, & puerorum capita dæmonibus offerre mos fuit.

SERVITUS. CAP. XXXV.

Serui Agrippæ Posthumi factum.

Cæterum rasitatio capitis apud Græcos pariter & Latinos diu seruitutis indicium fuit. Ideoque Agrippæ Posthumi servus nomine Clemens magna aufurus, ut pro Agrippa jam necato, cui non nihil omnino similis erat sese ferret, & res novas in Republ. concitaret, furatus domini cineres, Coram Hetruriæ promontorium vêtus ignotis sese abdidit locis, donec (inquit Tacitus) crinem barbamque promitteret: nam servi caput rasitabant. Apud Aristoph. Avibus, Pistotherus admiratur Poëtam, qui se Musarum servum dixerat, comatum esse. Et apud Latinum Comicum tamquam mirum de se futurum dicit Amphitryone servus Sofia,

Ut hodie abraso capite calvus accipiam pileum.

LIBERTAS. CAP. XXXVI.

Artem. l. 1. cap. 22. Lacedæmoniorum mos in bello.

Onirocritæ frontem capillis glabram imaginari, indicium esse autumant liberationis à molestiis & impedimentis. Quin & calvitium ipsum, accersitis in iudicium, aut supplicium timentibus, effugium ostendit. Idcirco vero Lacedæmonii frontes abradi, capillum à tergo dimitti iusserunt, ut longe tutiores in bello essent, adimereturque hosti facultas in pugna capillum apprehendendi. Nam & barbam etiam ea de causa, præter Græcorum aliorum morem, rasitare consueverunt. Quod si fugam meditentur, instabat à tergo vinculum atque ansa, quo capi possent, atque ita præcapturæ metæ destinatorio animo consiliebant, adversique dimicabant. Pollux Euboicos opisthocomas vocatos ait, & Hectorem Timæus ea per terga fusa coma insignem describit, id quod Abantes primos omnium excogitasse Homerus tradit. Idem Homerus *νογνωμῶνας* Græcos ea de causa vocat, ut antiqui ejus interpretes tradunt, quod moris esset apud Græcos comas nutrire, in signum fortitudinis: Theæaque primum ajunt anteriorem capitis comam Apollini Deliaque dedisse.

MOLLES. CAP. XXXVII.

Æneid. l. 1.

Alioqui coma tam apud Græcos, quam apud Latinos, mollitiei semper signum fuit: comatum enim puerum Græci propro causa dicunt. Et Cicero passim, capillum nunc compositum & delibutum, nunc comptum & madentem, nunc calamistratam in unguentato Consule comam insectat. Vituperat & Maro madentem crinem Mæonia suffultum mitra.

DE SEMICRINITO CAPITE.

CAP. XXXVIII.

O Siris non semel dicendus est nobis, tot & tanta fuerunt ea, quæ super hominis celebritate veteres memoriæ prodiderunt, dum commentum alii, historiam alii, confectantur: veluti de semicrinito ejus capite varia traduntur.

OSIRIDIS PEREGRINATIO. CAP. XXXIX.

Nam eam effigiem in Osiridis memoriam fieri author est Xenophon, quisquis ille fuit, qui scripsit *Osiridis simulacrum*. *Osiridis simulacrum*. Quo nonnulli peregrinationem ejus ostendere interpretantur. Ita vero habebat simulacrum hujusmodi, ut qua parte crines & barba promittebantur, ita prolixi fineretur, ut alteram eris partem omnino cooperirent. Causam hanc afferunt: quod toto expeditionis tempore, quo Gigantas bello persecutus est (id decennium in Italia fuisse ferunt) capillum & barbam nutrierit, quam mox in Ægyptum reverfus deposuerit. Unde mos inolevit apud Ægyptios, ut peregrinantes barbam & comum nutrierent. Superioribus annis facies hujusmodi dextera parte capitis crinita, læva abrasa, Viterbii antiquo lapide visebatur, egoq; apud Petrum Melinum virum Rom. nobilitate & literarum peritia insignem, marmoreum capitulum vidi à sinistra parte capillatum, à dimidia altera glabellum.

MARIUM INTERITUS. CAP. XL.

Conjectores (nam libenter hos in comitatum accipimus, quod eorum dictata magnam cum *Artem. l. 1. c. 12.* rem aliter interpretantur. Nam dexteram capitis partem capillis denudatam imaginari, ostendere ajunt mares consanguineos extingui debere: quod si nullos habuerit, damnum nihilofecius aliquid extimefcendum. *Artem. ibi.*

FOEMINARUM INTERITUS. CAP. XLI.

Si vero læva capitis pars sine capillis esse visa fuerit, cui hoc acciderit, fœminas, si quas habet consanguinitate junctas, interituras ostendit: Si non habet, alicunde damnum omnino obventurum: cognatorum enim hi significativum caput constituunt. Dexteras vero partes mares, sinistras fœminas, in Tauri commentario non ex conjectorum tantum opinione, sed & Medicorum & Philosophorum & Astronomorum etiam traditionibus indicavimus. *Artem. l. 1. c. 13.*

SOLIS VIÆ. CAP. XLII.

Qui demum Osiridis rem curiosius interpretantur, Solem ajunt apud Ægyptios Osiridis nomine acceptum, & manifesto naturæ ipsius argumento lævas partes abrasas ostentare, dexteras vero hispidas. Nam quo tempore dexteras, hoc est, Septentrionales mundi partes inambulat, virent omnia, herbis, fruticibus, arboribusque tum pubescentia, tum hispida: quo in lævam vertente, abradi omnia videntur.

SENECTUS MISERA. CAP. XLIII.

Occipitium vero calvum, ut iidem Conjectores opinantur, senectutem indicat inopem & infelicem. *Ibidem.*

JACTURA. CAP. XLIV.

Quod si toto capite calvitium esse visum fuerit, amissionem eorum, quæ ad vitæ ornamenta pertinent, præmonstrari tradunt. Quin & abradi caput, nisi sacerdotes sint, aut scurræ, aut qui id facere consuerint, malum portendit, bona quippe eorum vi auferenda, navigantibus naufragium, morbo affectis periculum extremum, citra mortem tamen: quod moris sit naufragio facto capillum deponere, neque non à morbo convalescentibus. *Ibidem ad verbum.*

SUPERFLUA SUMMOTA. CAP. XLV.

Quod vero sacerdotes Ægyptii quotidie rasabant, neque ullum capillum vestigium toto capite cerni patiebantur, hieroglyphice significare volebant superflua omnia summovenda: cuiusmodi significatum habetur 21. Deut. ubi si mulierem quis ex hostico viderit approbaveritque, ita ut eam uxorem ducere concupiscat, jubetur inter alia caput ejus detondere, unguesq; præcidere: hoc est (ut Cyrillus interpretatur) si quid in profanis disciplinis deprehenderit, quod approbemus, idq; in usum nostrum transferre cupiamus, dandam operam, ut ex his, quæ superflua fuerint, amputentur.

oma Sam-
sonis quid
significet,
& Dalida
amor.

IN Divinis denique literis multa leguntur de Samsonis coma, quam studiosissime nutrit: pro-
pterea quod dum ea capiti esset applicata, quo diffusior erat, eo ipse viribus valentior, & ad injesta
quælibet vincula disrumpenda robustior efficiebatur: ea vero detonsa, deficiebat viribus & toto ro-
bore destituebatur. Intelligitur vero Samson Nazareus, ut vir aliquis Deo dicatus: coma enim in ex-
do religiosissime, ut dictum, nutrebat, per quam amplissimæ virtutis ornamentum accipimus, quæ
caput, hoc est, intellectum nostrum decoret: quæ quo magis excrescit, eo fortiores adversus adver-
sarios motus efficimur. Per alienigenas, qui vincula contendunt injicere, humanos affectus & concu-
piscentiæ vim intelligimus; id enim innuunt preces sacræ, dum parci nobis ab alienis supplicanti-
bus. Quod si eveniat, ut humana victi fragilitate mulieris Dalidæ, hoc est, corrupti sensus amore corrip-
mur, declinamus in fomnum, & in ejus gremium obdormiscimus, obliti scilicet eorum: quæ rationis
lumine irradiati vigilantes operabamur, jam facti desides ignavique, bona opera intermittimus: in
mulieris dolo tondemur, hoc est, voluptatis insidiis illecti spiritus fortitudinem amittimus, & in ho-
stium ita potestatem incidimus, qui nos vexent, exagitent, & ludibrio habeant. Nulla enim re magis
cruciatur homo, quam rerum humanarum cura: aut enim simulac huic deditus fuerit, avaritia, aut o-
more, aut odio, aut invidia, aut alia quapiam lue molestationeque male affectus, assidue laborat. Ubi
vero respiciat (id enim est ubi expergefactus fuerit) errorem agnoscit suum, penitentiaque adbe-
ctus amissam studet comam reparare, paulatimque vires ita resumere, donec pristino recuperato ro-
bore peccato jam moriturus, cum universo inimicorum conventu exitiale in se ruina trahat, et
in istaq; omni cupiditatum & vitiorum manu mundo etiam ipse moriatur.

DE CANITIE.

SENECTUS. CAP. XLVII.

Hæc à Sus-
tonio in
Galba
cap. 10.

SUPERVACUUM videtur, per canos senectutem locorum ubique significatam dicere, sed illud com-
memoratione non injucundum fuerit, quod in hanc sententiam offensa olim præmonstravit
Galbæ siquidem, cum in provinciam Hispaniam Tarraconensem ingressus sacrificaret intra ædem
publicam, accidit ut puero è ministris acerram tenenti capillus repente toto capite canesceret, quod
rerum mutationem significare Aruspices respondere, successurumque juveni senem. Nam is Nero-
ni Claudio successit qui alterum & xxx. natus annum sublatus est, ipse tertio & septuagesimo æta-
tis anno Imperium adeptus. Sedenim Conjectores ominosum habent, si vel puer vel adolescens in
senem mutari sibi visus fuerit: mortis enim propediem affutura signum hoc volunt. Neque latet
esse, si contra senex fieri se puerum imaginatus fuerit: portendere enim hoc imprudenter eum ali-
quid futurum, quod ei nocumentum asserat: propterea quod, ut Homerus ait:

Ad verbum
ex Arsemi-
doro lib. 1.
cap. 16.

αἰεὶ δὲ ὀπλοτέρων ἀνδρῶν Φερέας ἠερέθονται.

DEUS PATER. CAP. XLVIII.

Quare
Deus ca-
nities pin-
gatur.

INVENIES in Divinis literis Deum visenda canitie figuratum, ut apud Danielem: *Capilli capiti quæ
quasi lanamunda.* Angelo: hinc Eucherius, & albatorum multitudinem significari tradit. Alii
ad humanæ naturæ similitudinem transferentes, ideo fieri autumant, ut dierum antiquitas inde sub-
innuatur: Deo enim nihil antiquius. Quod ea de causa libentius adnotavi, quia scio esse plerisque
etiam quantivis pretii viros, qui Deum patrem ea canitie in signum pingi nequaquam approbent.

DE BARBA. CAP. XLIX.

DE barba vero aliis atque aliis temporibus, apud alias & alias gentes varia semper fuit institutio
neque constans unquam usus. Verum de ritibus nunc dicere supersedebimus quod materiam
hujusmodi perpetua nuper de clamatione peccurimus, ubi rationes explicuimus, cur sacerdotibus
coma nutrire vetitum sit, barbam vero abraderi non concedatur. Verum hic significata tantum
pro secuti sumus.

VIR. CAP. L.

UNUM ergo atque id præcipuum est barbæ hieroglyphicum, ut virilitatis indicium sit. Nam est
alia sunt signa, quæ marem à fœmina fecernunt, qui tamen plerique viri dicuntur effœminati
scere,

A scere, mulieresq; idemtidem virum inducere: barba viri illius signum ad veteres habitum, qui non *D. Lactia* sexu, sed virtute ipsa longe alius a femina reperitur. Nam & mulieres si qua virtutem hanc confectu- *tu Diogen.* ta sint, viriliter agere dicuntur. Unde Horatius de Cleopatraz animis ait: *Nec muliebriter expavit en-* sem. Quod vero virum barba significet, multa Sapientum dicta testantur. Nam barbam se ideo ge- *Artem. l. i.* stare Diogenes respondebat, ut se virum esse subinde recordaretur. Haliabas & plerique philosophi *cap. 32.* admodum clari, barbam dixere viris a natura ornamenti dignitatisq; causa contributam. Inde Ar- *Levit. c. 9.* temidorus, filios tantum ornamenti patribus afferre dicit, quantum ori barba decoris addit. Cyni- cus apud Lucianum, tam deforme putat esse ornatum barba auferre viris, quam Leoni juba at- tondere. The sca perhibent tondere barbam nunquam voluisse, ut virtutem ipse suam eo profiteretur indicio, qui tamen omnium primus anteriorem capitis comam Apollini Deliaeo dedicavit. Sed hac tam multa sunt, ut si omnia complecti velim, nunquam habitura sint finem. Ad nostra igitur reverta- mur. *Sed nec radet is barbam, inquit, qui Dominus est: vel ut Septuaginta: non corrupetis barba faciem, quia perfectionis nostra signum est barba.* Hierosolymitanus ait Helychius. Neq; enim est congruum, B virtutes, quarum barba symbolum gerit, corrumpere, agentes nos non sub vero, sed sub falso & ficto habitu. Theologi veteres, quos imitatur Eucherius, eo loco Regum, ubi Hanno Ammonita nunciis Davidicis, qui de patris obitu Regem consolaturi advenerant, barbas abstulit ad ignominiam, hi- storiam ad mysticum sensum deducentes: Hannonem injuriosum diabolum esse dicunt qui subinde benefacere volentibus barbam abradit, hoc est, fortitudinem adimit. Ita apud eos barba erat fortitu- *2. Sam. 10.* dinis hieroglyphicum: quia scilicet virum indicat. Atque ubi Dominus *21. Levitic. cap. repetit ad* *vers. 4.* facerdoes filios Aaron: *Non radent caput, neq; barbam: Caput & barba, ait Helychius, sapientie est & perfectionis nostra signum.*

ORTA SENESCERE. CAP. LI.

Cur vero intonsa semper barba sit Aesculapio, cum tamen pater ejus Apollo impubis passim ostentetur, capilla ejus tantummodo luxuriante, hieroglyphicum Philosophi sic explicuerunt. Nimirum ille rerum author viridi semper fruitur juventa, verum omnia quaecumq; generantur, in senium ocy- us aut ferius vergunt. Sed quamvis ita passim barbatus Aescu- lapius figuraretur, apud Sicyonios tamen simulachrum ejus imberbe ex auro & ebore confectum fuisse, Pausanias tradit.

IMPERITIA. CAP. LII.

Facere mihi videtur ad institutum negotium (ut id etiam addamus) quod sacerdotes illi imperitum hominem, e- umque praesertim, qui universum vitae tempus domi sessitavit nec aliorum mores hominum peregrinaeve urbes inspe- xerit, ut ita rerum ignarus sit, ne rei cujuspiam rationem norit, non amicitiae, non hospitalitatis jura susceperit, i- pse quis sit, utrum sit, an non sit, id quoque nesciat, per asinum caput humano appositum trunco significa- bant. Asinum enim esse imperitiae hieroglyphicum, suo, satis commentario declaratum est. Solitos vero Aegy- ptios humana corpora brutorum capitibus insignire, prout hoc vel illud animal alia atque alia praese ferebat significata, testimonio ea multa sunt quae in gemmis in marmoribus, in aes, ad hanc usque diem monumenta su- peraverunt, quorum intellectus ad simplicium significa- tiones referendus est. Haec enim hoc loco persequi, infini- ti laboris esset, & reliquis commentariis de animalium significationibus deriperet argumentum.

Pausan. in Corinthiacis ait hoc simulachrum fuisse apud Sicyonios.

Ccc 3

DE

DE CERVICE.

CAP. LIII.

Hoc est po-
terior colli
pars, nam
anterior
gula dicitur.

ADjuncta capiti cervix est, ita ut caput raro sine cervice proponatur. Ea autem, ut sola aliquando habet hieroglyphicum. Nos igitur & naturam & hominum mores secuti, aliquid etiam super ea referemus. Neque enim frustra illa modo mollis atque summissa, modo rigida erectaque, sed veluti ex habitu gestuque aliquid præ se fert, quod omnibus manifestum videatur, ita non indigenter veteres sua inde significata desumpserunt.

SUPERBIA. CAP. LIV.

INDivinis sane literis pro arrogantia atque superbia cervix accipitur, quare Psalm. 29. supra centesimum, *impiorum concisas cervices* legas, pro edomita superbia: Quamvis eo loco non desunt qui *Funes*, hoc est, *Vincula* legendum asseverant: quæ scilicet injecturos se minitabantur. Pro clari vero signo, *Eliis Sion ambulaverunt extento collo*, Esaia 3.

FEROCITAS. CAP. LV.

Nostri ferocitatem per cervicis hieroglyphicum exprimere maluerunt: unde Horatius in Epistolis,

— *At vos
Seu calidus sanguis, seu verum inscitia vexat,
Indomita cervice feros.*

Et etatæ rigidæque cervicis homines physiognomici superbos esse dicunt. Et apud Esaiam cap. xx. contumax huiusmodi vitula, sternax, & indomita, pro ingenii nostri documento notatur. Et Psalm. xxix. supra centesimum: *Dominus justus concidet cervices peccatorum.*

AUDACIA. CAP. LVI.

PRO audacia, multa apud Ciceronem, ut illud in Verrem: *Tamen si qui erunt tantis cervicibus recuperatores, qui audeant in provincia, cum Prætor adsit, contra voluntatem ejus judicare, & huiusmodi* peraque.

SUMMISSIO. CAP. LVII.

CONtra vero summissum animum apposito jugo significat, estque hieroglyphici huiusmodi metaphora apud scriptores usitatissima. Cicero in Ant. *Danda cervices erunt crudelitati nefaricæ legiones ad urbem adducere, & eas in cervicibus nostris collocare cogitat.* Et de natura Deorum: *In 4. imposuisti in cervicibus nostris sempiternum dominium.* Absque jugi vero signo in obsequii significatum vitula est Osee x. quæ trituram amare docta, supra Ephraëmei colli pulchritudinem transitura fit.

DE DORSO. CAP. LVIII.

Cervici subjicitur dorsum. In dorso gibber esse solet. Gibberosus homo hieroglyphicum ejus est, qui, ut in Divinis literis habetur, rejicitur à facris, eumque significat, qui flagitiorum facina oneratus est, neque tamen errorem aut delictum intelligat suum: utpote qui non videat maneticæ, quod in tergo est. Vide vero illud: *Quid operatur gibberosus quasi reclusus?* ab Rege Israel dictum in Regem Syriæ.

FUGA. CAP. LIX.

Dorsum autem fugæ manifestum est hieroglyphicum. Unde 1. Regum, ubi de Dagonis idolocasu scribitur: *Arca Domini juxta locata, noctu fractum dissiluisse, maneque dorsum ejus tantum inventum, quod indicium fuit, veri numinis adventu talsum ejectum, & in fugam actum.* Nam qui fugiunt, persequentibus dorsum dant. Eadem sententia in Psalmô scriptum: *Quoniam peccator dorsum, hoc est, coges eos arrepta fuga dorsum obvertere.* Id nostri dixere: *Terga dare.*

DE HUMERIS.

VIRES. CAP. LX.

Humeri dubio procul vires & fortitudinem, ut Eucher. ait, in Sacris literis indicant. Unde Hesaias, Cap. 9. cum magni arcani onus crucem ipsam gestandam prædivinaret: *Potesias*, inquit, *susper humerum ejus*. Cicero de senectute: *Cum humeris bovem sustineret vivum*. Et Orat. pro Flacco: *Respublica quam vos universam in hoc judicio vestris humeris, vestris, inquam, humeris, Judices, sustinetis*, & ita sapius.

JOANNIS PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORUM

LIBER XXXIII.

DE IIS QUÆ PER OCULOS, AVRES,
NASUM, OS, ET IN EO PARTES
SIGNIFICANTUR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD URBANUM BOLZANIUM PATRUUM.

Facile meminisse potes, honoratissime Patruus, quarto ab hinc mense cum Venetiis essem, teque viri illi clarissimi, Daniel Ranerius, Nicolau Leonicensis, & Leonicus Thomeus adissent, Græcas adhuc literas atate tam confecta docentem inspekturi: quam illa fuerint, qua super oculis ex totius antiquitatis eruditione repetisti, quæq; illi ad propositum argumentum addidere: quid super auribus, quid super ore, & ejus partibus examinerint. Nam eum tu diem, ob eorum amicorum conventum, & tam variam rerum eruditionem inspektam, qua hinc inde emicauit, inter totius vitæ tuæ jucundissimos recensuisti. Comperimus vero te in honestissimo studiosorum cœtu Pindari oscula interpretantem, forteq; locum illum explicabas, Νεμεϊς, Δινα, μαγεύς δὲ κρη, τῆς Πλας ἐν οὐρανῷ. Δεῖξέ μοι τὴν. hic tu horum adventu plurimum exbilantus, opportune de latitia, qua statuerit in oculis fidem, disseruisti. Gestit enim interpretem baris, voluptas ex oculis fidem facere: latitiam scilicet oculi patentioris figura hieroglyphice apud Ægyptios significari, in iusque jucunditatis præcipuam esse sedem, quia gaudium se primum ab oculis prodat. Eorum enim tum intentione, tum remissione, tum conjectu, tum bilirate, motus animorum explicari, atque, ut nostri ajunt, eos nimis argutos: quem admodum animo affecti simus loqui. Polemonis dictum haberi, oculos esse tanquam fores animi: per oculos quidem animum emicare, indidemque animum introspecti: ex quo nonnulli oculum verum cordis nuntium diciturum.

Usq; adeo vero totam corporis vim in oculis incumbere, ut Zamolxis & Abaris Philosophi, toti corporis curatione opus esse dixerint, si quis oculis mederi vellet: quod si corpus curare quis affecti ret, animum in primis depurgandum. Subjecisti mox: Essent autem multa ex Ægyptiorum doctrina in oculorum hieroglyphicis: sed ne vos ἄγεγερον importune demorer, reliqua Pindarica prosequar. Imo, respondit Ranerius, peropportune, Urbane pater, in hunc sermonem incidisti, ut de literis Ægyptiacis loquerere. Nam per totum hesternum atque hodiernum diem hospites hocce meos Leonicenum atque Leonicum fatigavi, super hujusmodi generis doctrina eos perconatus, qui quidem multa eruditissime, tanquam sacra Cereris aperuerunt. Sed quod ad singulorum partes faceret, herere se aqua in plerisque ingenue professi sunt. Causa autem hujus inquisitionis erat, quod tabula cujusdam ob antiquitatem admirabilis

exem-